Intervju: Wolfgang Petritsch, Visoki predstavnik za BiH za Globus:"Covjek koji je srusio HDZ s vlasti u BiH"

24. svibnja 2002.

Dr. Wolfgang Petritsch, visoki predstavnik medjunarodne zajednice u Bosni i Hercegovini, u povodu odlaska s te duznosti – na kojoj ce ga naslijediti poznati britanski politicar lord Paddy Ashdown – iznosi bilancu svojeg mandata

U Hercegovackoj banci nestale su milijarde kuna poslane iz Zagreba

Wolfgang Petritsch, visoki predstavnik medjunarodne zajednice a Sarajevu, nakon tri godine u ulozi guvernera poslijeratne Bosne i Hercegovine, odlazi na novu duznost u Zenevu. Zamijenit ce ga poznati britanski politicar lord Paddy Ashdown.

Globus: Je li Bosna i Hercegovina doista postala drzavom?

WP: Ona je jos slaba drzava, ali sad je vec podrzava rastuca vecina njezinih stanovnika. Politicki zivot se promijenio, cak i u Republici Srpskoj, gdje je razina prihvacanja Bosne i Hercegovine uvijek bila najniza.

Globus: Koliko se dosad, po vasim podacima, vratilo prognanih?

WP: Mislim da ukupno imamo pedeset posto. Hrvatsko stanovnistvo ima velikih problema s povratkom u Republiku Srpsku, ali vjerujem da smo nedavnim ustavnim promjenama stvorili uvjete za povratak. Te promjene smatram svojim najvecim uspjehom u trogodisnjem mandatu u BiH. Oko sto cetrdeset tisuca Hrvata izbjeglih iz BiH danas zivi a Hrvatskoj, a, prema nasim podacima, samo oko dvadeset tisuca zeli se vratiti. To je veliki problem.

Nacionalisticke igre

Globus: Ulazeci nedavno u Mostar, uz veliku plocu na kojoj pise ime toga grada, stoji jednako velik natpis "Bleiburg". Vas ured cesto ima slabu komunikaciju s hrvatskim korpusom u BiH, posebno a Mostaru?

WP: Znam sto je Bleiburg znacio za hrvatski narod. To je mjesto nedaleko od grada u kojemu sam rodjen. Isto tako znam koji su korijeni te tragedije i zato mislim da svi trebaju shvatiti kako treba zivjeti zajedno. Nema potrebe danas, nakon vise od pedeset godina, zivjeti sa sjenom Bleiburga. Bleiburg treba shvatiti kao povijesnu lekciju. Mostar ne moze biti Mostar bez suzivota.

Globus: Jedna od do kraja nerazjasnjenih epizoda jest Hercegovacka banka u Mostaru, u koju ste prije vise od godinu dana postavili privremenu upravu. Moze li se konacno govoriti o rezultatima istrage?

WP: Godinu dana otkako smo postavili privremenu upravu u Hercegovacku banku potpuno je jasno da su sve nase sumnje bile tocne, a pokazale su se i neke stvari koje nismo mogli ocekivati. Hercegovacka banka ocito je bila dio sire strategije za destabilizaciju, pa cak i unistenje BiH kao drzave. New York Times i Time iz pera svojih autora kazali su da je problem Hercegovacke banke mozda najvise ugrozio Daytonski sporazum. Slazem se s time. Da nismo reagirali, dobili bismo politicki i gospodarski problem i, naravno, ozbiljan organizirani kriminal. Prekinuli smo nekontrolirani dotok novca separatistima i zaustavili njihov najveci izvor financiranja. S druge strane, sprijecili smo raspad Federacije. Posto je HDZ prije godinu dana nelegalno proglasio hrvatsku samoupravu, hrvatskim su casnicima upravo iz te banke ponudjene vece place ako napuste Vojsku Federacije. Kad smo preuzeli banku, oni vise nisu mogli nuditi vece place od vojnih. Krajnje opasan takoder je bio bojkot poreza, bojkot carina u uvjetima jednog slabog, tek uspostavljenog financijskog sustava. Naravno, postojala je i kriminalna strana koju sad polako, korak po korak, prezentiramo istraznim tijelima i sudovima, koji ce voditi daljnji postupak. Vidjet ce se kolika je

siroka i organizirana bila politicko-kriminalna mreza oko Hercegovacke banke. Jedna od nasih zadaca jest zastititi gradjane od sumnjivih bankara, zastititi njihove stedne uloge. Zato smo odmah poceli s povratom novca stedisama to banke, pa je dosad oko pet tisuca stedisa dobilo svoj novac natrag. U Hercegovackoj banci bilo je nekoliko insajdera koji su prigrabili sve privilegije, uzimali velike kredite koje nisu vracali, niti je itko trazio da ih vracaju.

Godisnja potpora

Globus: Na racune Hercegovacke banke slijevala se i godisnja pomoc iz Hrvatske…

WP: Iako se o novcu odlucivalo unutar jedne uske grupe ljudi, hrvatska pomoc bila je namijenjena cijelom stanovnistvu. Dat cu vam primjer iz 1999. godine. Tada je Vlada Hrvatske, za ratne veterane, Hrvatsko vijece obrane, obitelji poginulih vojnika i druge namjene, uplatila milijardu i sto sezdeset milijuna kuna. S punom odgovornoscu mogu reci da veci dio toga novca nikad nije stigao korisnicima. To sto sam vam sad kazao samo je jedan primjer, samo 1999. godina.

Globus: Gdje je zavrsio novac?

WP: Korak po korak rekonstruiramo tisuce dokumenata, kako bismo dobili podatke o svim transakcijama. To ide prilicno sporo, jer su datoteke unistene. Zaposlenici Hercegovacke banke pokusali su izbrisati sve podatke, ali kao sto znate, suvremena tehnologija hard-diskova na kompjuterima takva je da se podaci ne mogu bespovratno izbrisati. Mi smo uspjeli povratiti sve zapise, tisuce dokumenata o razlicitim transakcijama.

Globus: Vi decidirano tvrdite da je Hercegovacka banka sluzila nekolicini iz HDZ-a, ali suvlasnik te banke je i Hercegovacka franjevacka provincija, dakle, Katolicka crkva.

WP: Mi moramo odati priznanje Katolickoj crkvi koja sigurno ne bi ni na koji nacin zeljela biti dijelom kriminalnog udruzenja. Ali, vjerujem da je Crkvi u interesu puna suradnja s vlastima, kako bi se dokazalo da nije bilo umijesanosti u kriminalne aktivnosti. Za to postoji veliko zanimanje iz najvisih crkvenih krugova u BiH i ja sam osobno nekoliko puta izvijestio kardinala Puljica o razlicitim fazama postupka. Zelio sam da ocuvamo dobre odnose kad je rijec o tako osjetljivim pitanjima.

Aparthejd u teskoj industriji

Necemo dopustiti diskriminaciju Bosnjaka u Aluminiju

Globus: Kljucna poluga ekonomske moci BiH Hrvata jest veliki mostarski kombinat Aluminij, koji vrijedi gotovo polovicu gospodarstva cijele drzave. Jeste li zadovoljni stanjem u Aluminiju?

WP: Nimalo. Aluminij je najvazniji za gospodarski oporavak regije, ali i za proces pomirenja. Aluminij je, ocito, gospodarski vrlo uspjesan, ali istodobno tamo i dalje imamo neke oblike apartheida koje ne

zelimo prihvatiti i nikad ih necemo prihvatiti. Na koncu ce razliciti tretman zaposlenih ugroziti i

ekonomski prosperitet Aluminija. Za svaku veliku stranu kompaniju koja posluje s Aluminijem, a kako znamo to su i neki poznati svjetski koncerni, krajnje su neugodne cinjenice o nejednakim pravima Hrvata i Bosnjaka u odnosu na Aluminij. Pitanje je kad ce neka od tih kompanija potraziti novog dobavljaca. Na to sam otvoreno upozorio direktora Aluminija, gospodina Brajkovica. Oni zaradjuju dosta novca, no to ne moze biti opravdanje za razliciti tretman Hrvata i Bosnjaka. A Aluminij mora postavati i neke moralne norme.